

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtute
Et Statu Religionis**

Qvo Quid Contineatur, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari provenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

V. De experienciis huius secundæ probationis in Societate Iesv.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

IX. De integro autem biennio probationis non inuenio in iure sufficiens fundamentum, ut asseram illud totum esse absolutè necessarium ad valorem professionis, vel cuiuscunque incorporationis postea subsequatur. Constat enim ex vi iuris communis, hoc non esse necessarium, cum ex vi illius, nec biennium requiratur. Neque etiam in speciali Societatis iure inuenio verba aliqua, quæ tantam necessitatem indicent. Nam in cap. i. Examinis §. 2. simpliciter dicitur *biennium integrum ad probationem habebit*. Quæ lex solum disponit, ut ita fiat, quem loquendi tenorem seruauit etiam postea Greg. XIII. in bulla; *Ascendente Domino* pag. 228. editionis anni 1606. cap. verò 4. num. 16. habentur verba, quæ maiorem indicant necessitatem, scilicet: *illud tamen omnino obseruabitur, ut antequam, &c. duo anni experimentorum, & probationum expleantur*. Sed neque hæc verba aliud indicant, quam quod hæc regula omnino seruetur, nec dispensationes in ea admittantur. Et eodem modo loquuntur multæ aliæ constitutiones, quib. concinit can. 10. Congregationis. 5. generalis, dum enim prohibet omnino exercitium facultatis contrahendi biennium pro votis scholasticorum approbatorum emittendis, pro emittenda verò professione, in raro aliquo casu permittit, non obscure agnoscit ipsam facultatem, atque adeo valorem si forte (quanuis illicitè) exerceatur, de quo canone iterum lib. 6. cap. i. num. 11. Nec verò eo quod Societas alterum annum probationis addiderit anno iure communi requisito, statim censenda est, sub eadem lege, & necessitate illud addidisse, sub qua vnus annus iure communi statutus erat: quia nulla est ratio huius confectionis, quando in nouo iure id non explicatur. Præsertim quia hoc ius Societatis antiquius est iure Concilij Tridentini, ante quod neque vnus annus probationis erat adeo necessarius, quin ex consensu partium posset renunciari exceptis ordinibus mendicantium, inter quas Societas tunc non numerabatur. Igitur non dubito quin si Prælatus habens potestatem in Societate, admitteret nouitium post integrum probationis annum, & ante expletum biennium ad aliquem gradum eius, admissio, & vota essent valida, etiam si fortasse Prælatus in eo male ageret, quia nulla est lex irritans factum, ut dixi. Certum est etiam Præpositum Generalem ex iusta causa posse in hoc dispensare, quia nullibi hoc ei est prohibitum, & res non est adeo essentialis, vel de se immutabilis quin occurrere possit iusta causa, & occasio dispensandi. Imò ita videtur hoc expressè declaratum part. 5. cons. cap. i. lit. C. ubi cum in constitutione indefinitè dicatur, tempus ad admittendum ultra biennium esse oportere, in declaratione additur hoc temporis spatium, sicut prorogari, ita & contrahi posse quibuscumque in casibus, ex causis non leui momenti, iudicio Præpositi Generalis, cuius erit dispensandi ius, licet raro id fieri debeat, an prout in citato canon. 10. fuit postea declaratum. Inferiores autem Prælati, etiam Prouinciales, non possunt, quia nullibi legitur illis concessa talis potestas. Hæc enim est differentia inter Generalem, & alios, quod in Generali, tanquam in supremo capite interno (ut sic dicam) est tota potestas, quæ in Societate esse potest, exceptis solum his, quæ expressè prohibentur, alij verò habent potestatem participatam à Generali, & ideo non possunt quidquid non prohibetur, sed solum quod posituè conceditur, vel in generali, vel in speciali, iuxta rerum qualitatem: hæc autem de qua agimus eiusmodi est, ut specialem concessionem postulare videatur. Rara enim est in Societate talis dispensatio, nec memini vidisse me, aut audiuisse alicui esse concessam etiam ab ipso Generali. Dispensatur quidem aliquando, ut ante expletum biennium, nouiti⁹ literis vacare incipiat, ma-

Franc. Suar. de statu relig. Tom. I V.

ximè post expletum primum annum; id enim fieri posse ex 4. p. constit. colligitur c. 3. §. 4. & habetur in can. 1. 2. Congreg. generalis, ubi hæc potestas dicitur committi Prouincialibus ex concessione Generalis. Et habetur etiam in regu. 38. eiusdem Prouincialis. Nihilomin⁹ tamen non dispensatur cum his nouitijs, in tempore probationis, quia eorum vota non admittuntur. Imò nec omnino ab exercitijs nouitiorum eximuntur, nam separatam habent habitationem, & sub proprio magistro peculiariter instruuntur, & exercentur: & quod caput est, semper intelligunt se esse liberos, ut possint discere, si velint. Dices, nonne interdum ipsi tria vota sua deuotione emittunt ante biennium expletum? Respondetur, quidquid ipsi priuatim faciant, illa non esse vota Societatis, quæ verum religiosum constituunt, quia nec per se publicè sunt, neq; ab ipsa Societate admittuntur, & ideo nihil illam obligant, sed tam liberè potest dimittere nouitium, ac si nihil vouisset, quo casu talia vota cessabunt, nisi alia fuisset expressa intentio vouentis, ut esse posset, præsertim, quoad castitatem. Imò quia iuuenes faciliè possunt ex seruire indistincto talia vota emittere, non solum à Societate non admittuntur, aut consuntur, verum etiam nec fieri permittuntur, nisi cum magna consideratione, & consultatione, ac seruata debita forma & subordinatione ad superiorem, ut constat ex declaratione ca. 1. Examin. lit. C. & 3. p. constit. c. 1. lit. T. & 5. p. constit. §. 6. & in dicto canone 1. 2. Congregat.

Atque ex his facile colligi potest, quid dicendum sit de alia interrogatione, necessaria scilicet continuatione huius temporis biennij: constat enim simpliciter non esse necessariam ad valorem subsequētis incorporationis, dummodo in vno saltem anno, debita continuas obseruetur. Nam si alter annus simpliciter non est necessarius, ut dixi, multò min⁹ necessari⁹ erit, ut in se sit continu⁹, vel cum altero anno. Quocirca si contingat aliquem prius esse per aliquot menses, vel annos in Societate, & postea ab ea deficere, & omnino exire: & iterum ad illam redire, poterit, si superiori habenti potestatem visum fuerit, aliquid ex priori tempore in partem huius biennij computare, ita ut hoc saltem nō sit contra substantiam, seu valorem admissionis, seu professionis, dummodo annus integer nouitiatus intra Societatem, proximè ante professionem præcedat, iuxta superius dicta n. 7. & 8. An verò hoc facere liceat, iudicandum est ex potestate admittentis, & ex causa propter quam fit; si enim attendamus iuridicas rationes, ob quas in tom. superiori diximus, annum probationis religiosæ debere esse continuum, probant in præsentem biennium iure proprio Societatis ad probationem postulato; eo modo, & in eo gradu in quo postulat, debere esse continuum: ideoque quoties ex interruptis temporibus computatum fuerit, non sine dispensatione aliqua fieri posse: erit ergo, & potestas, & causa necessaria, ut licitè fiat. Per quæ etiam penultima interrogationi quæ restabat, responsum est.

C A P V T V.

De obseruatione, experimentis, ac loco quibus nouitij Societatis tempore nouitiatus exerceri debent.

IN præcedente capite de tempore & habitu sufficienter dictum est, nunc de cæteris circumstantijs, & actionibus, seu experimentis breuiter explicandum, an sint aliqua de substantia huius probationis, vel solum de perfectione, ac debito, saltem ex regula. Vocamus autem de substantia id quod est

M m 2 sim-

*scilicet cum mo-
dus Socie-
tatis, ut li-
teris vacans.*

*Quid de re-
bus votis re-
ligionis, qua
interdum ex
deuotione &
nouitij
emittuntur?*

*XI.
Quam sit
necessaria
biennij con-
tinuatio in
nouitiatu
ad valorem
professionis.*

*I.
Exponitur
sensus qua-
sitionis.*

*Differentia
inter Gene-
ralem, & alios
inferiores
Prælatos.*

*Prouincialis
probat dispe-*

simpliciter necessarium ad valorem professionis, seu incorporationis subsequente; & ut impleantur illa verba Concilij Trident. sess. 25. cap. 15. *per annum in probatione fuerit*: reliqua verò omnia, quæ huiusmodi non sunt, dicimus pertinere ad perfectionem, vel obseruantiam regulæ; melius autem responderimus ad hanc quæstionem, discurrendo per singula, quæ in hac parte instituta sunt, & seruantur, eorumque rationem, vel necessitatem explicando. Est autem generatim aduertendum hoc tempus probationis ad duos fines ordinari: vnus est ad experimentum, vel cognitionem sumendam; alter est ad tradenda rudimenta, seu iacienda fundamēta virtutis, in hoc instituto necessaria. Et prior finis duas habet partes, scilicet, vt Societas naturam, & ingenium personæ sufficienter cognoscat, & nouitius maiorem notitiam habeat instituti, vt maiori cum deliberatione perseverantiam eligat.

De obseruantis quibus nouitii inuuantur, vt cum maiori notitia & libertate de perseverantia in Societate de liberent.

II.

Primum ergo, vt ab hoc ultimo probationis scopo incipiamus, vna ex præcipuis obseruantis huius nouitius est, vt nouitius, sexto quoque mense biennij, legat eam partem instituti, quæ necessaria, & sufficientem notitiam ei præbere possit, nempe diplomata Pontificia, regulas scilicet generales, & communes, & constitutiones, vel saltem compendium eorum. Ita statuitur in c. 1. Exam. §. 13. & subditur ratio dicendo: *Quod ideo fit, vt virique maiori claritate, & cognitione in Domino nostro procedatur, & vi quanto furit magis probata singulorum constantia, tanto stabilius, ac firmiter sint in diuino seruit. o. &. vocatione prima, angustiam, & honorem diuina maiestatis. In quibus verbis significatur, licet hæc recognitio instituti per se primo sit ob maiorem cognitionem & lucem ipsius nouitij etiam redundare in cognitionem, & experientiam ipsius Societatis: nam quo nouitius maiori cum cognitione perseverat, eo magis specimen suæ constantiæ Societati præbet. Non est autem tota hæc diligentia, & cum omnibus his circumstantiis de substantia nouitius, quia nullum est in constitutionibus verbis, quod hoc indicet: neque erat expediens, vt valor futuræ probationis, vel admissionis, ex tot circumstantiis penderet. Nihilominus tamen diligentia hæc omnino obseruanda est, tanquam valde conueniens, & consuetudini antiquorum Patrum consentanea. Similia enim tradidit Benedictus in sua regula, c. 58. nam prius dixit proponenda esse nouitia, priusquam admittatur; eazque in religione aspera, & difficilia sunt: deinde addit, vt post duos menses religionis regula illi legatur, & iterum post sex menses, iterumque post quatuor, id est, in fine anni nouitius, illum admonendo, vt consideret illam esse legem, quam tunc potest liberè dimittere, postea verò quam per professionem illi se subiecerit, tali se potestate priuare. Et antea Basilius in regulis fustoribus in 15. similem morem instituerat, quamuis verbis generalibus, scilicet, vt nouitius tempus sufficiens concedatur, in quo maiori animaduersione, & consideratione intelligant quid sibi expediat, neque aliquid (ait) *astute, aut per raptum à nobis fieri videatur.**

Fortasse verò quis obiiciat, nimiam esse deliberationem hanc, nimisq; iteratam instituti relectionem, seu recognitionem, cum D. Thom. 2. 2. q. vlt. art. 10. de religionis ingressu censet, non multum esse deliberandum, quia de re certa non est necessaria deliberatio: religionis autem professio ex se habet sufficientem certitudinem, quod homini expediat, quando

non interuenit speciale impedimentum, de quo facile constare potest sine tanta mora. Respondetur, in primis hanc considerationem, & recognitionem instituti non ordinari tantum ad deliberandum de perseverantia, sed etiam ad se disponendum, & preparandum ad illam, & ad præuicendas prius distinctas, & clares, quoad fieri possit, difficultates & onera, quæ postea offerri contingeret, sic enim postea leuiores fient, & homo efficacius postulat à Deo gratiam, ad ea in præfenti maiori affectu amplectenda, & postea maiori etiam virtute superanda. Deinde idem D. Th. qui dixit de ingressu religionis, secundum se, seu ratione generis (vt sic dicam) non esse multum deliberandum, nec cum alijs consultandum, non negat quin de ingressu religionis, ratione speciei, & circumstantiarum prudenter deliberandum sit; imò id expressè docet; estque consilium antiquorum Patrum, qui ad hoc accommodant exemplum Christi, Lucæ 14. de eo, qui vult turrim edificare, qui prius secum cogitat, an habeat sumptus, quibus possit eam perficere. De quo videtur potest August. epist. 38. & lib. 2. quest. Euangel. cap. 31. & S. Bernard. serm. 2. 4. artic. 1. in principio, & facit illud Ecclesiast. 8. *Ne respondeas supra viam tuam.* Vnde B. Ignatius non semel requirit, vt qui in Societatem admitti optant, prius sentiant huiusmodi institutum sibi conuenire, ad illudque vires suppetere, vt videre est in Exam. c. 3. §. 15. & c. 4. §. 41. & c. 5. §. 4. Neq; obstat, quod hæc virtus à Deo danda est (vt D. Th. ait) qui paratus est omnibus dare, quia hoc non tollit, (vt Caiet. aduertit) quin homo considerare debeat, an ex parte sua sit dispositus ad obsequium, vel non impediendum hoc diuinum auxilium. Et ideo necesse est in particulari considerare, an in tali religione, vel tali viuendi modo, possint occurrere impedimenta, quæ possint esse occasio, vt homo deferat vocationem Dei, vel eius peculiarem fauorem ex parte sua impediat. Et ad hunc finem ordinatur annus probationis in alijs religionibus. In Societate verò propter speciales eius difficultates, tota illa diligentia non nimia, sed prouidens iudicata est etiam à Summis Pontificibus, vt patet ex bullis Pauli III. & Iulij III. & Greg. XIII.

Secundo eodem biennio, & singulis etiam semestribus, iterum, atq; iterum examinandus est à Magistro nouitius, vt in regulis eius præscribitur 69. & sequentibus. Quod examen eo tendit, vt Societas pleniorum, & certiorum notitiam nouitij habeat, & præsertim, vt cognoscat, an aliqua mutatio consideratione digna, in eo acciderit: & quo fructu vsq; ad illud tempus nouitiorum exercitia, & experimenta sustinuerit, & quo proposito paratus sit ad progrediendum, & perpetuè in Societate perseverandum. Finito autem hoc examine, singulis etiam semestribus confessionem generalem ab vltima præcedente, cum Sacerdote à Superiore designato, facere debet, integramque rationem suæ conscientie reddere, vt ita in omnibus melius instrui, ac dirigi possit. Quæ omnia ex c. 1. Exam. §. 13. c. 3. §. 4. c. 4. §. 38. & 41. & 1. p. const. ca. 1. lit. D. colliguntur. Et ita accipienda sunt, sicut in præced. puncto, num. 2. de alijs diximus. Non enim omnia, & singula sunt de substantia probationis; fuisset enim id nimis molestum, & graue. Quod si non omnia simul sunt de substantia, neq; aliud eorum in particulari, quia non est maior ratio de vno, quam de alio, neq; alijs verbis, aut sub maiori necessitate vnum, quam aliud disponitur; sunt ergo omnia illa requiritur, vt debitus ordo, & modus in hac probatione seruetur. Sicque manifestam ad finem intentum, nihilque se conuenientissimam ad finem intentum, nihilque in eis esse, quod non sit rationi, & doctrinæ Patrum consentaneum.

Diligentia hæc, si non sit de essentia, ob eam de ratione, & Patribus consentanea.

Regulæ Benedicti.

III.

Obiic. o.

De experimentis pro nouitiorum probatione deputatis.

V. Tertiò præter hæc, alia exercitia pro nouitijs deputata sunt, quibus & paulatim ad virtutem & ad ministeria spiritualia Societati necessaria, pro capis suis, instruuntur, ac disponuntur, & simul maius de illis in dies experimentum sumitur. Reducuntur autem hæc experimenta ad sex capita, quæ numerantur in Examine cap. 4. §. 9. & sequentibus, & breuiter percurruntur in regula Magistri nouit. cap. 3. Primum est in spiritualibus exercitijs mensum vnum, plus, minusve, versari, id est, in propriorum peccatorum recognitione, ac dolore, & in meditatione, & contemplatione mysteriorum vite Christi D. N. & in vniuersum in oratione mentali, vel vocali, de quo experimento aliquid in libro superiori capite 6. dictum est, cum de vita contemplatiua Societatis tractaremus, estque per sese maximè necessarium, tum ad expurgandam præteriti temporis vitam: tum etiam ad benè inchoandam alteram spiritualem, quod est primū, ac præcipuum in religione, vt dixit Basil. in constit. monast. cap. 2. vbi ait spirituale doctrinam, & orationis exercitium debere præcipuum locum in religione tenere. Vnde etiam Cassian. lib. 2. & 3. de institut. renuntiant. postquam in primo libro tractauit de habitu monachorum, statim in duob. illis libris de modo orandi antiquorum monachorum tractat, quem ipsi habebant suo fini, & institutioni accommodatum. Et Abbas Isaac apud eundem Cassianum collat. 9. c. 2. Omnis monachus, si quis (inquit) cordisq. perfectio ad iugem atq. ininterruptam orationis personam, iam tendit. Merito ergo in oratione incipit exerceri nouitius: nam vt ibidem subiungitur. Sicut ad orationis perfectionem omnium tendit structura virtutum, ita nifi huius culmine hæc omnia fuerint colligata, nulli modo poterunt si inasperare. Quamuis autem orationis exercitium quotidianum sit, multum tamen iuuat integros aliquot dies ab omni alia actione vacuos, & a consortio hominum separatos, huic exercitio deputari, vt & mens tota melius colligi possit, & vt maior facilitas, & aequalis habitus in hoc difficili exercitio possit comparari. Quod etiam multum iuuat ad nouitij constantiam, & patientiam probandam, & ad naturam eius, & aptitudinem ad spiritualia munia cognoscendam.

II. Alterum experimentum est, feruire in vno, vel pluribus xenodochijs, per mensem alium, prout vnicuique fuerit iniunctum. Et ratio additur, vt magis se demittant, & humilient, ac eo, veluti argumeto, demostrent se prorsus ab hoc seculo, eiusque pompis, ac vanitate recedere. Vbi considerari potest, quantis opus hoc per se ad misericordiam, seu charitatem erga proximum pertineat, hic tamen præcipue accipi, quatenus est humilitatis, ac propriæ abiectionis indicium. Sic enim refert Cassian. lib. 4. c. 7. obseruatum esse ab illis antiquis monachis, vt nouitius haberet curam peregrinorum, & hospitiū, eisque omnem diligentiam susceptionis, ac humanitatis impenderet. Cumque ibidem (inquit) inter ego anno defunctus absq. vlla querela iunum exhiberet famularum erga peregrinos, imbutus per hæc prima institutione humilitatis, & patientiæ, atque in ea longa exercitiatione præcognitis traditur seniori, &c.

VII. Atq. ad eundem finem tendit tertiū experimentum, quod est peregrinari mensem alium sine pecunia, ostiariū mendicando pro Christi amore, vt postulat (ait B. Ignatius) ad inuicem modicam comedendi, & dormiendi assuescere, atq. adeo, vt omni se illa abiectione, quæ in peccatis, & reb. alijs creatis possent constituere, integre vera cū fide, & ardenti amore eam in suo creatore constituant. Hoc verò tertium experimentum videri potest alicui minus accommodatum pro nouitijs religionum, Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

qui quo minus habent radicam virtutem, eo maiorem custodiam, & clausuram videntur requirere: cuius etiam signū esse potest, quia in nulla alia religione videtur vltatus hic probandi modus, quia in his peregrinationibus multa occurrunt spiritualia pericula. Vnde Hierony. in epist. 13. ad Paulinum, de institutione monachi, hac ratione, & exemplis antiquorum monachorum ꝑbat, non esse necessariū monacho loca sancta inuicere peregrinādo. Respondetur tamen ex eodem Hierony. ibidem, aliud esse institutū clerici, aliud monachi, quod loquitur (inquit) non de Episcopis, non de presbyteris, nō de clericis loquitur, quorum aliud est institutū sed de monacho. Quia ergo religio Societatis est religio clericorum, qui ad hunc finem destinantur, vt pro salute animarum, quamque peregrinationem ex obedientia suscipiant, ideo nouitiorum experimenta huic fini prudenter accommodata sunt. Nec Hieron. supra dicit peregrinationem esse indecētem viro religioso, sed non esse necessariam ad sanctitatem, nec multum esse expetendam ab his, qui vitam monasticam, vt solitariam profitentur. Certum est autem per se esse opus valde religiosum, vt Conc. Trid. definit sess. 25. ideoque à sanctis Patribus fuisse vltatum, vt latè Bellarm. ostendit lib. 4. de cultu Sancto. c. 8. Nec censeri debet improprietatem statui nouitiorum, quia ad prudentiam superioris spectat vniuersiusque conditionem, virtutem & etatem considerare, talisque socijs ad peregrinandum coniungere, vt sine periculo, & cum fructu spirituali à Societate intento talis peregrinatio fiat.

Quantum experimentum est in varijs officijs abiectionis, & humilibus exerceri, vt culina, & refectorij, agrotorij cura, ac domesticis alijs eius generis, cui certè nullum definitum tempus prefigitur, quia per totum biennium hoc humilitatis, & charitatis exemplum præstandum est, cum omni diligentia, & sollicitudine. Illud tamen peculiariter obseruatur vt vacando ab alijs exercitijs (quod in reg. 33. magistri nouitiorum dicitur) integrum mensem nouitij in aliquo humili officio impendat. Quod genus experimenti, sicut maximè necessarium est, ita antiquissimum in religionib. fuit, & ferè in omnib. obseruatur. Vnde Basil. in regul. 10. ex fustiorib. Communis (inquit) illa est ratio vnumquemq. percentandi, vt illud animaduertatur, nunquid is, de cuius sententia periculum fiat paratus sit libenter ad omne genus humilitatis descendere, missa omni verecundia et a via licet, vt sordidissima quæq. officia suscipere non reuilet, quandoq. illum exercitiatione vtilem esse ratio consueat. Et infra subdit, Max. me autem ei, qui ab splendido aliquo vite genere ad imitandum modestissimam humilitatis D. N. Iesu Christi exemplum, festinat, munera quædam præscribi debent, de numero eorum, quæ illi sordida exst. mat, qui in simili vita versantur: obseruandumque, num in his cum omni animi alacritate non erubescerent, & inconfusibilem se Deo operarium exhibeat. Et multa similia legi possunt in Cassiano supra, & in Ioanne Climaco gradu 4. de obedientia, & in Bonauentura tract. de informatione nouitiorum c. 10. & in Smaragdo in expositione regulæ S. Benedicti ca. 58. vbi ex B. Fructuoso Abbate, post aliqua humilitatis opera, in quibus nouitium probandum censet, refert hæc verba. Ita in omni penuria subactus, expleto anno, probatus moribus & laboribus climatus fit: atq. in Societati dometur. Addere etiam possumus, hoc probationis genus speciali ratione esse in Societate necessariū, propter finem eius, vel quia ad ministeria, spiritualia, & ad studia literarū, quæ post nouitiatum magna diligentia suscipienda sunt, necessariū est magnum humilitatis fundamentum; propter q. in bulla Iulij III. dicitur institutum hoc vires omnino humiles exigere; vel certè, quia non solū spiritualia ministeria, sed etiam corporalia misericordix opera, cum proximis exercenda sunt. Imò, vt illis

Soluitur.

VIII.

Quarum in officijs humilibus, & abiectionis exerceri.

spiritualiter prodesse possimus, necessarium sepe est, etiam corporaliter illis inferuire, & in hoc exemplum charitatis, & humilitatis præbere: oportet ergo ut statim à principio in his humilioribus ministerijs nouitij Societatis multum exerceantur.

IX. Quintum experimentum est, ut in doctrina Christiana pueris, & rudioribus hominib. docenda, pro singulorum captu, & temporu, ac locorum opportunitate exerceantur. Quod in sexto experimento ostenditur ad ministeria prædicandi, vel confessions audiendi. *P. si quis in probat. nrb. bona adfectionis specimen abueit.* Vnde constat hoc vltimum magis pertinere ad tertiam probationem, quæ finitis studijs, ante professionem fit, de qua infra lib. 6. c. 2. dicturi sumus, quam ad hanc secundam, quia hoc tempore non solent esse nouitij (regulariter loquendo) in eo statu, in quo possint in his ministerijs prædicandi, & confessiones audiendi exerceri: ne pro eo tempore intra Societatem, ad eos ordines promouendi sunt, qui ad illa ministeria sunt necessarii: cum nec tempore studiorum, vsque ad finem eorum, regulariter promoueri debeant, ut constat ex 4. p. cōf. lit. cap. 6. lit. C. Nihilominus si contingat nouitios iam ordinatos recipi, & cum sufficientibus dotoribus ad ea munera exercenda, illo etiam sexto experimento probandi sunt, cum speciali approbatione Superioris, ut dicitur in Examine ca. 5. §. vlt. Quintum autem ab omnibus ferè, potest aliqua ex parte exerceri, siue ipsi per se doctrinam Christianam doceant, siue aliorum socij sint, eosque, ut possunt, iuuent. In quo etiam sepe occurrit occasio aliquod opus propriæ humilitatis, & abiectionis exercendi.

X. Videntur autem hæc duo experimenta, sicut de tertia diximus, valde propria Societatis: nam in alijs religionibus non permittuntur nouitij soli inter se egredi septa monasterij, nedum in actionibus circa proximum occupari, quod non solum monachales ordines, sed etiam mendicantes, quæ magis de actione circa proximum participant, obseruant, ut videre licet in constitutionib. Prædicatorum. d. 1. c. 13. lect. 6. & in constitutionibus Minorum c. 3. Nihilominus experimenta hæc in Societate approbata sunt, sicut aliæ constitutiones, & cum fructu seruantur, suntque consentanea fini eius, tam ut talentum nouitij ad iuandos, & adificandos proximos innotescere incipiat, quantum illa ætas & status patitur: tum etiam, ut vsu & experientia discere incipiat nouitius: in quibus operibus per totā vitam occupandus est, & eo magis ad illa afficiatur, quo à tenera religionis ætate in eis fuerit educatus, sic enim consueuerunt parentes quando filios ad vsum militiæ destinant, eos à pueritia in actionibus bellicis exercere: & duces non statim tyrones milites pugna committunt, sed prius illos paulatim exercent, ac pertendant. Vtrumque ergo obseruat Societas cum his, quos ad spiritualem militiam enutrit. Cuius rei etiam exemplum à Christo Domino habemus: quandiu enim in hac vita vixit cum discipulis suis, eos tanquam nouitios sub sua cura, & magisterio habuit, ut ex Ioanne Dominico Cardinali dixit Antoninus 3. p. tit. 16. ca. 7. §. 4. & tamen quia illos educebat, ut per totum orbem Euangelium suum prædicarent, non semper in illo quasi nouitiatu, eos apud se veluti intra claustra retinuit, sed interdum ad prædicandum misit, intra ludæam solum, ut inde paulatim ad maiora proficerent. Quod significauit Chrysostomus in Matth. dicens. Ideo primò ad ludæam mittit, ut qui istam quandam palestram in ludæa ex tæctis, ad agens: his terrarum intrarent, & velut quosdam pullos debiles ad volandum eos induceret.

XI. Hæc sunt præcipua Societatis de nouitijs experimenta, quorum utilitatem quia B. Ignatius, ac primi eius socij initio ferè suæ cōuersionis, maximam perceperant, nobis posteris obeunda reliquerunt.

Quæ tamen nec sola sunt, nec omnino necessaria: utrumque enim ex eodem ca. 4. Examine colligitur. Nam in §. 9. expressè dicitur, hæc sex experimenta esse præcipua præter alia multa, quæ per totum illud caput narrantur. Et 9. p. Conf. c. 3. lit. E. dicitur, p. 3. Generalem erit, ut omnia experimenta, & plura etiam, quam illa lex, de quibus in Examine dicitur, statui. Quoad alteram verò partem dicitur in eodem cap. 4. Examine, posse illa experimenta anteponi, & postponi, & moderari, & aliquo in casu auctoritate Superioris, habita ratione personarum, temporum, & locorum, tum ceterorum, quæ occurrerint, in alia permutari. Non sunt ergo simpliciter necessaria, sed iuxta obseruantiam regularem, cum subordinatione ad debitam superioris prouidentiam, ac directionem.

De loco probationis nouitiorum.

Quarta, & vltima circumstantia huius probationis esse potest locus, ubi facienda est. In quo aliquid etiam proprium, ac peculiare obseruat Societas, videlicet, ut proprias, & separatas habeat domos, ad hoc solum officium probandi, & intruendi nouitios destinatas, ut constat ex cap. 1. Examine, & ex 1. p. Conf. c. 4. Quod etiam à Summis Pontificibus approbatum est, ut videre licet in bullis fepicatis de confirmatione Societatis, & ex bulla Pij IV. anni 1561. quæ incipit, Exponit nobis. Vbi has domos probationis eximit ab obligatione soluendi decimas. Ratio autem huius institutionis primo reddi potest ex generali principio à Patribus obseruato, multum expedire ad bonam nouitiorum educationem, ut separatam ab alijs religionis habitationem habeant, ut optime probat Basil. regul. 17. ex fusioribus, & statuit D. Benedict. c. 8. suæ regulæ, & fuisse obseruatum ab antiquis Patribus, sumitur ex Calsian. lib. 4. c. 7. & sequentibus: & nunc etiam in omnibus religionib. obseruatur, in vnaquaqueque, iuxta modum aliquem sibi accommodatum. Ergo quod hæc separatio fit non solum in aliqua parte eiusdem domus, sed etiam in domo distincta, ex hoc valde consentaneum est rationi: nam si considerentur omnes rationes, quæ fundatores religionum mouerunt ad aliquam separationem faciendam, omnes offendunt, quo maior fuerit hæc separatio intra latitudinem religioſe vnitatis, tanto fore meliorem, si cætera paria sint.

Rationes quas Basiliius infinuat hunc sunt. Prima, ut raritate congressus, nouitij maiorem reuerentiam erga antiquos retineant. Secunda, ne occasionem alicuius elationis accipiant, si statim cum alijs ad communem vitam admittantur. Tertia, ne forte aliqui ex antiquiorib. in officiis suis, aut religionis obseruantia minus diligentes, vel reuera sint, vel apparere possint, procliuas ad eos imitandum in animis illorum nascatur: hoc enim scandali genus facilius in his, tanquam in infirmiorib. & pusillioribus nascitur: & sepe propter nouitatem, & inexperience ibi defectum aut negligentiam indicat, ubi reuera non est. Vnde addit quarto Basiliius ca. uendum etiam esse, ne de se elatis sentire incipiant, cum in quibus ipsi rectè se gerunt, in his grandiores labi animaduertant. Quinto per hoc etiam prouidetur, ne nouitij ante tempus indecore appetat ea, quæ cum alijs propter ætatem, vel alias rationes, religioſe, & cum decore seruantur. Sexto addit Basiliius aliud commodum, scilicet, ut in præceptorum commentatione adoleſcentulis necessaria, strepitum illo, qui illam solet comitari, reliqui religioſi non offendantur. Denique concludit ad seruandum reſectum ordinem in disciplina religioſa hanc separationem esse necessariam, quæ omnia commodius, & seruari debet, si separatio, in distinctis domicilijs fiat.

fiat, si commodè id fieri possit: quamvis etiã in co-
habitatione eiusdem domus, possint aliæ utilitates
inueniri: Nam & parus (ait Basilus) ex grandiorum a-
mulatione ad compactionem assuevit, & qui pietate an-
tecedunt, in oratione à pueris non mediocriter adiuuantur.
Hæc verò utilitates, & similes non amittuntur pro-
pter domorum separationem, quia hæc nunquam
potest esse rata, quin cum nouitiis aliqui antiquio-
res habitent, à quibus vitæ exemplum accipere pos-
sint, quod eo melius fiet, quo ipsi magis fuerint se-
lecti & probati: & è cõuerso, inter antiquiores sem-
per iuniores aliqui habitant, qui licet nouitij non
sint, nouitorum feruorem, & institutionem reti-
nent, quorum vel officio, vel exemplo alij sufficien-
ter iuari possunt.

XIV.

Oblata ra-
tio ex Socie-
tatis instituta
to impet.

Probatur in
primis noui-
tius in domo
bus professus
educari non
posse.

Præter has verò generales rationes, considerata
est in Societate specialis utilitas, vel etiam neces-
sitas ex peculiari fine, & actionibus Societatis proue-
niens. Nam omnis societas, duo sunt in Societate
conuentuum, seu domiciliorum genera, pro aliis,
qui iam sunt Societatis membra: quædam pro stu-
dijs & scholaribus principaliter deputata, quæ Col-
legia appellantur, alia ad actiones, & ministeria
erga proximos omnino dicata, quæ sunt domus pro-
fessorum, in neutro autem loco istorum, poterant
satis conuenienter domus nouitorum Societatis
fundari: merito ergo tertius, ac separatim locus ad
hunc finem inueniens est. Minor quoad domos pro-
fessas facili ostendi potest. Primò quia illæ domus
reditus habere non possunt, sed ex elemosynis vi-
uere debent, domos autem in quibus nouitij pro-
bantur habere conuenientes reditus oportet, vt in
eisdem constitutionibus Societatis institutum est,
tum propter maiorem tranquillitatem, & quietem
nouitorum, & superiorum, à quibus gubernantur,
vt deposita sollicitudine rerum temporalium, solis
spiritualibus intendant, tum etiam vt omnis occa-
sio distractionis auferatur. Secundò, quia longissi-
mè inter se distant ministeria domus professorum,
& occupationes, ac instituta nouitorum, propter quod
necesse est in professoribus domibus esse multam fre-
quentiam secularium personarum, multamque eũ
illis communicationem, à qua nouitij separati esse
debent. Denique domus probationum non sunt (vt
ita dicam) proxima, & immediata seminaria domo-
rum professorum, sed hæc sunt Collegia, quæ à do-
mibus nouitorum continuò refici, & conservari
debent, & ideo cum Collegia debeant esse separata
à domibus professorum, vt infra dicemus, multo ma-
gis nouitorum domus, quod si hæc cum aliquo illo-
rum membrorum coniungi deberent, potius id fu-
turum esset cum Collegijs, quàm cum professorum
domibus. Vnde in declaratione c. 1. Examin. lit. B.
domus probationis velut membra Collegiorum ef-
se dicuntur, vbi & admitti, & probari ad tempus
solerent, qui postmodum in Collegijs sunt constitu-
di. Atque ita vbi commodè probationis domus om-
nino separari non potest, cum aliquo collegio in-
terdum coniuncta est, ita vt in illo habeat omnem
separationem quam habere possit. Nihilominus ta-
men regulariter, vbi id fieri potest, multò commo-
dius existimatur, vt domus probationis à collegijs
etiam distincta sit, quia etiam studentium exercitia
valde diuersa sunt ab exercitijs nouitorum, nec
possunt intra eandem domum adeò separari, quin
aliqua inquierudo & perturbatio in aliquibus sal-
tem inde oriatur. Item quia cum domus probatio-
nis ad educationem spiritualem nouitorum solu-
modo, atque omnino instituta sit, res omnes illius,
totumque regimè, ordo, actiones, atque ipsa etiam
habitatio ad illum finem diriguntur, & accommo-
dantur, & superioris cura magis vnita est, totaque
circa educationem nouitorum versatur, & ad huc
finem omnia alia disponit, vnde non est dubium,

quin ad meliorem nouitorum educationem hæc
ratio viuendi utilior sit.

Quamuis autem hoc ita sit, nihilominus hæc et-
iam circumstantia, non est de absoluta necessitate
probationis, vt in eisdem constitutionibus satis de-
claratum est. Nam p. 3. cap. 1. §. 27. & p. 4. cap. 2. lit. D.
significatur, etiam in domibus professorum posse ali-
quando nouitios probari, quod etiam consuetudi-
ne receptum est, maximè quando ad seruitium, vel
auxilium domus eorum opera necessaria est, & ea-
dem ratione possunt aliquando ad collegia admit-
ti, vt in 4. p. cap. 6. liter. C. dicitur, & tunc non inter-
rumpitur eorum probatio, quia illa loci circum-
stantia essentialis non est. Vnde tandem concludi-
tur, de substantia huius probationis tantum esse id,
quod est de substantia nouitiatum, in quacunque a-
lia religione, illud cum proportionem ad hanc acco-
modando. Hic etiam non est necessarius specialis
habitus regularis, sed totum ad hoc reducit, quod
est viuere sub obedientia Societatis, tanquam mè-
brum nondum illi vnitum per aliqua vota cum
proposito illam intrandi, & in illa viuendi, ac mo-
riendi, vt dicitur in 5. p. Constit. cap. 1. liter. A. sub-
intelligendum autem censeo, si post probationem,
ita sibi expedire iudicauerit: non enim tenetur no-
uitius habere absolutum propositum proficendi,
seu moriendi in religione (quamuis optimum con-
siliū sit) quia cum eo tẽpore reuera ibi sit ad pro-
bandum, satis est in rigore quòd habeat illud pro-
positum cum ordine ad probationem, seu (quod i-
dem est) sub illa conditione: quamuis (vt dicebam)
melius sit illam supponere, & propositum firmum
habere: sic enim magis excitatur homo ad constan-
tiam, & ad perferendos labores, quos in religione
experitur. Videtur autem necessarium habere di-
ctum propositum. Vnde si quis ficto animo, cum
deliberatione non viuendi perpetuò in Societate,
sed solum proficendi, vel studendi per aliquot an-
nos in ea existat, & exterius probare se sinat, præ-
terquam quod grauissimè peccaret decipiendo re-
ligionem in re graui, & postea egrediens teneretur
ad restituendas omnes expensas, vel si quæ alia da-
ma, ob eam causam religio passa esset: ille non posset
vere dici nouitius Societatis; nam vt in prædicta
declaratione dicitur, vt aliquis vere dicatur de So-
cietate, etiam nouitius, necesse est, vt cum prædicto
proposito viuendi, & moriendi in Societate, sub
obedientia eius in probatione versetur, vt in ali-
quem eius gradum admittatur. Vnde satis proba-
bile est, etiam si postea fictum propositum mutet, &
velit in Societate permanere, non posse in conscien-
tia in tempus probationis computare tempus il-
lud, in quo animum fictum habuit, quia reuera tunc
non erat in probatione, licet exterius appareret.
Quod cum proportionem ad alias religiones applica-
ri potest.

Quia verò hoc videri potest durissimum, & in
praxi potest habere aliqua incommoda, & graues
difficultates, præsertim, quoad tẽpus probationis,
simpliciter necessarium ad valorem professionis, &
quia etiam nullo iure cõmuni satis fundari potest,
ideo probabiliter dici potest, quòd licet illa proba-
tio eo tempore, quo sic fit, ficta sit potius, quam ve-
ra, quia deficit intentio, à qua omnis humana actio
pendet; nihilominus mutata postea intentione
retrotrahi (vt sic dicam) & ratificari præcedentem
probationem: quia experimentum esse assump-
tum, non omnino transit, sed permanet, & illud
est principaliter intentum per talem probationem.
Aliud etiam incommodum cauendum est ex illo
animo ficto, quia veri nouitij Societatis fruuntur
spiritualibus gratis Societati concessis, vt dicitur
in eodem cap. 1. §. p. Constit. liter. A. illis autem
non fruetur, qui talem fictum animum habuerit, talem
quia

Mm 4

quia

XV.

Hanc separa-
tionem non
esse de sub-
stantia no-
uitiatum.

Quid sit de
hinc noui-
tius sub-
stantia.

Qui cum fi-
cto animo
Societatem
ingreditur
vere noui-
tius dici non
potest.

XVI.

Probabile
tamen oppo-
situm.

Fictus ani-
mus non
fructus gra-
tis spiritua-
libus Socie-
tatis.

Item in Col-
legijs minime
conuenienter
educantur.

Totam potestatem ad-
mittendi, &

quia pro tunc verus novitius non est, & in prædicto loco ad fruendum his gratis hoc propositum requiri videtur: & quoniam inter has gratias continentur absolutiones à censuris reservatis, commutationes, aut suspensiones votorum, & similes, cavendus est talis status, ne hæc omnia inualide fiant. Atque hæc videntur sufficere de hac prima parte Societatis. Nam de potestate admittendi ad hanc probationem, iam supra in c. 1. sufficienter tactum est, & in eodem c. 1. 5. partis Constitutionum dicitur, totam illam esse apud Præpositum Generalem,

& meritò, quia, præter alias rationes, in Societate non recipitur aliquis, pro vno, aut alio loco, sed pro tota Societate. Quia verò non potest per se semper illam exercere, quasi ordinario iure Provincialibus per illam illam communicat. Idemque dicendum est de potestate dimittendi novitium, quando religioni non satis facit, ut constat ex 2. p. Constit. c. 1. ubi in declaratione fufius explicatur modus legitime utendi hac facultate: neque hic aliquid addendum occurrat, præter ea quæ de religione in genere dicta sunt tom. superiori.

INDEX CAPITVM LIBRI TERTII.

De admissione novitiorum in Societatem 7 ESV per tria vota simplicia in communi, & eorum dissolutione, &c.

- Cap. I. **P**roponuntur argumenta, quibus in Societatem admissio per vota simplicia perperam impugnata fuit: supponunturque nonnulla pro veritate stabilienda.
- II. Vera resolutio superioris capitis, atque impugnationum ibidem adductarum.
- III. An hæc scholasticorum approbatio, siue admissio in Societatem 1 ESV, verum religiosum constituat?
- IV. Corollaria tria, siue conclusiones ex principali superioris capitis conclusione deducuntur.
- V. An prædicta scholasticorum approbatorum admissio in Societatem, dicenda sit professio?
- VI. Quæ conditiones requirantur ex parte vouentis, ut prædicta scholasticorum vota fiant valida?
- VII. Quæ conditiones requirantur ex parte religionis, ut eadem vota scholarium valide fiant?
- VIII. An tacita votorum immissio, seu incorporatio in scholaribus Societatis locum habeat?
- IX. An scholarium vota tolli possint per commutationem, aut dispensationem, aut irritationem?